

Innst. O. nr. 32

(2000-2001)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 17.juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) samt endringer i visse andre lover

Ot.prp. nr. 13 (2000-2001)

Til Odelstinget

1. IKRAFTTREDELSE AV REGNSKAPSLOVEN KAPITTEL 2

Sammendrag

Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) trådte i kraft 1. januar 1999. Loven bygger på et prinsipp om at regnskapslovgivningen er en rammelov som skal utfylles gjennom forskrifter og standarder for god regnskapsskikk, jf. Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) om lov om årsregnskap m.v. avsnitt 2.6.3.

Regnskapsloven kapittel 2 innebærer en utvidet plikt til registrering av regnskapsopplysninger i forhold til tidligere regler. Dette henger blant annet sammen med at plikten til å registrere opplysninger i mange tilfeller inntreffer på et tidligere tidspunkt etter den nye regnskapsloven enn etter regnskapsloven av 1977 med forskrifter. Også kravene til dokumentasjon og oppbevaring er på enkelte punkter mer omfattende etter regnskapsloven av 1998 med forskrifter enn etter tidligere regler. Som følge av at regnskapsloven er en rammelov, som er forutsatt å skulle utfylles gjennom forskrifter og standarder for god regnskapsskikk, er det nødvendig å ta hensyn til hvor mye tid som er påkrevet for å utarbeide ulike standarder. Finansdepartementet er også innforstått med at brukerne trenger noe tid til å tilpasse seg nye standarder.

Ut fra den informasjonen departementet har mottatt om framdriften i dette arbeidet foreslår departementet å forlenge overgangsperioden slik at adgangen til å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i regnskapsloven av 1977 med forskrifter forlenges frem til 1. januar 2002. Departementet legger til grunn at dette vil gi de aktuelle organer tilstrekkelig tid til å utarbeide utfyllende standarder og de regnskapspliktige tilstrekkelig tid til å implementere nye systemer som følge av den nye standarden for god regnskapsskikk. Departementet legger til grunn at arbeidet med fastsettelse av de ak-

tuelle standarder for god regnskapsskikk blir gitt høy prioritet.

Departementet anser det ikke hensiktsmessig å knytte spørsmålet om en forlengelse av overgangsperioden for regnskapsloven kapittel 2 til den generelle evalueringen av loven som skal foretas etter 2001. Departementet viser til at Stortingets anmodning om en evaluering av regnskapsloven etter tre år hadde sin bakgrunn i at lovendringene var omfattende, både innholdsmessig og lovredigeringsmessig. På denne bakgrunn ble det sett som ønskelig å vurdere erfaringene med hvordan loven virker etter at den hadde vært i kraft i en viss tid. En eventuell vurdering av reglene i kapittel 2 vil i tilfelle måtte gjennomføres etter at disse reglene har virket i noen tid.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det ved Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) Om lov om årsregnskap fremkom betydelige innvendinger mot lovforslagets kap. 2 om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Flertallet tar til etterretning at Finansdepartementet nå er innforstått med at det er nødvendig å ta hensyn til hvor mye tid som er påkrevet for å utarbeide ulike standarder, og at departementet også er innforstått med at brukerne trenger noe tid til å tilpasse seg nye standarder.

Flertallet har merket seg at departementet på denne bakgrunn foreslår å forlenge overgangsperioden til 1. januar 2002.

Flertallet viser samtidig til at komiteen har mottatt en rekke innspill om regnskapslovens kapittel 2, som alle peker på klare svakheter i lovtekstens utforming. Det pekes også på at det er grunnleggende problemer med lovens kap. 2 som vanskeliggjør utarbeidelsen av standarder på dette området. Finansko-

miteen har blant annet mottatt innspill fra Næringslivets Hovedorganisasjon, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon og Finansnæringens Hovedorganisasjon som alle ber om at ikrafttredelsen av kap. 2 utsettes utover det departementet foreslår, og at det raskest mulig nedsettes et bredt sammensatt offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til et nytt kapittel 2 i regnskapsloven.

Flertallet vil også vise til Kredittilsynets hørings svar av 28. september 2000 til utkastet til god regnskapsskikk for registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, utarbeidet av Norsk RegnskapsStiftelse, der Kredittilsynet blant annet skriver:

«Kredittilsynet har tidligere gitt uttrykk for en kritisk holdning til lovens kapittel 2 med hensyn til innholdet, forståelsen av bestemmelsene og praktiserbarheten av disse. Våre viktigste innvendinger har vært:

- Lovkapitlet mangler logiske klare prinsipper og rammer for hva regnskapsføringen skal omfatte og hvordan den skal innrettes. Det inneholder i stedet en blanding av overordnede krav og detaljkrav som eventuelt burde fremgå av forskrifter. Når samtidig innarbeidede begrep ble fjernet og nye uvante tatt inn, antok Kredittilsynet at det ville oppstå betydelig usikkerhet.
- Lovkapitlet stiller krav som ikke har kontrollverdi i forhold til de kostnader som kravene vil medføre for norsk næringsliv. Formålet med regnskapslovens kapittel 2 burde dessuten etter Kredittilsynets mening være å stille prinsipielle krav til føringsprosess og dokumentasjon for å sikre kontrollmulighet i ettertid. Kapitlet inneholder i stedet en blanding av internkontrollkrav og krav som gir ekstern sikring. Krav i lov og forskrift må ikke være til hinder for et fleksibelt opplegg i forhold til foretakets størrelse, kompleksitet og risiko hvis dette kravet ikke er nødvendig av kontrollmessige årsaker.
- Lovteksten er uklar, slik at regnskapspliktige, regnskapsførere og revisorer ikke vil forstå hva kravene innebærer i praksis.
- Manglende unntakskrav vil skape praktiske problemer.

Basert på vår tilsynsvirksomhet med revisorer og regnskapsførere synes det som om ingen regnskapspliktige til nå har tatt dette kapitlet av loven i bruk. Heller ikke produsenter av regnskapssystemer har gjort forsøk på å tilpasse sine produkter. Dette til tross for at det er mer enn to år siden lovens krav ble kjent, og det nå bare er noen måneder til den opprinnelige fristen for implementering løper ut.

Det er Kredittilsynets prinsipielle oppfatning at lovkapitlet inneholder så mange vesentlige svakheter at det beste ville være fortsatt å gi mulighet for utsettelse med å ta i bruk kapitlet frem til en mer helhetlig lovgjennomgang skal foretas. Bestemmelsene i regnskapsloven av 1977 i kombinasjon med den såkalte løssbladforskriften gir i mellomtiden tilstrekkelig kontrollmulighet. Hvis Skattedirektoratet med bakgrunn i kontrollbehov ønsker å innføre eller endre enkelte detaljkrav, kan dette likevel skje ved forskrift.

Finansdepartementet er nå innstilt på å forlenge fristen for å ta lovkapitlet i bruk med ytterligere ett år, men selv en slik frist er etter vår vurdering ikke til-

strekkelig for at regnskapssystemene skal kunne omarbeides og testes forsvarlig.»

Flertallet mener på denne bakgrunn det er nødvendig med en full gjennomgang av regnskapslovens kapittel 2 om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, med sikte på å utarbeide et nytt og bedre regelverk på området. En slik gjennomgang bør foretas av et offentlig utvalg, med representanter for næringsliv, regnskapsmiljøer og offentlige myndigheter. Forslaget fra dette utvalget bør deretter sendes på ordinær høring, før departementet fremmer nytt forslag for Stortinget til nye regler for registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i regnskapsloven. Inntil nye regler trår i kraft kan regnskapspliktige velge å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (bokføring) i lov av 13. mai 1977 nr. 35 med forskrifter.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«a

§ 9-2 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Regnskapspliktige kan velge å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (bokføring) i lov av 13. mai 1977 nr. 35 med forskrifter i stedet for reglene i lovens kapittel 2. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av lov 13. mai 1977 nr. 35 og om gjennomføringen av bestemmelsen i foregående punktum.

b

Stortinget ber Regjeringen sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nye forbedrede og enklere regler for registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (dvs. forslag til nytt kapittel 2 i lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.). Utvalget skal ha representanter for næringsliv, regnskapsmiljøer og offentlige myndigheter.»

Flertallet går etter dette også imot Regjeringens forslag om å innføre et nytt annet punktum i regnskapslovens § 9-1 annet ledd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) om forberedelsene av den nye regnskapsloven som ble lagt fram av regjeringen Bondevik og som fikk flertall i Stortinget våren 1998 som følge av et kompromiss i Stortinget mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

I finanskomiteens innstilling, Innst. O. nr. 61 (1997-1998) heter det bl.a.:

«Komiteen viser til at proposisjonens kap. 2 innebærer en tildels betydelig utvidelse fra den tidligere lov. Den regnskapspliktige tillegges en utvidet plikt til å registrere nærmere angitte transaksjoner og andre

disposisjoner. Loven definerer registreringsplikten til å omfatte alle opplysninger om transaksjoner og andre disposisjoner som har betydning for størrelsen og sammensetningen av den regnskapspliktiges eiendeler, gjeld, inntekter og kostnader i et regnskapssystem. Komiteen vil peke på at gjeldende lov gjennom Løsladforskriften har definert krav til konkrete rapporter. Dette er av Regjeringen foreslått endret til mer generelle krav til spesifisering av registrerte opplysninger. En slik endring kan medføre at systemleverandører må levere nye typer rapporter, alternativt at regnskapsfører må legge om sine manuelle systemer eller rapporteringssystemer, noe som igjen vil kunne medføre omleggingskostnader for bedriftene. Komiteen vil peke på at krav om systemendringer kommer i en tid med store prosjekter i næringslivet som foretar systemendringer i forbindelse med år 2000-problematikken samt tilpasninger for EURO-rapportering. Tilgangen til systemeringsressurser er derfor knappe og kostbare. Komiteen mener at det for mange regnskapsavleggere vil føre til et stort tidspres og høye kostnader relatert til omprogrammering eller tilleggsprogrammering.

Komiteen har merket seg den brede enighet om at reglene må utarbeides slik at det gis rom for bruk av ny teknologi, og er tilfreds med at også departementet har sluttet seg til dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte, mener at det i en overgangsperiode fram til 1. januar 2001 bør være adgang til fortsatt å benytte gjeldende bokføringsregler for de som ønsker det. Dette ivaretar hensynet til nødvendig omstillingstid og tilpasning.»

Disse medlemmer viser til at den nye loven er en rammelov som i stor grad setter generelle krav til registreringen, og hvor det er lagt til grunn at utfyllende forskriftsbestemmelser og utvikling av god regnskapsskikk skal danne grunnlaget for den nærmere praktiseringen av loven.

Disse medlemmer er kjent med at det er kommet krav om mer tid før overgangsperioden utgår, samt endringer av enkelte konkrete bestemmelser.

Disse medlemmer er positive til at Regjeringen nå legger opp til å imøtekomme en del av organisasjonenes innspill, enten i form av forlenget overgangsperiode fram til 1. januar 2002 eller forslag om hjemmel for i forskrift å kunne imøtekomme slike innspill, for eksempel knyttet til kortere oppbevaringstid for visse typer regnskapsmateriale og avgrensning av plikten til registrering av avtaler. Disse medlemmer støtter også de lovendringene som er foreslått i proposisjonen.

Disse medlemmer forutsetter at departementet legger vekt på en dialog med de berørte organisasjonene når det skal foretas endringer i forskriftene.

Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens forslag til endring av regnskapsloven § 9-2 første ledd annet punktum om å forlenge overgangsperioden slik at adgangen til å benytte reglene om registrering

og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i regnskapsloven av 1977 med forskrifter forlenges frem til 1. januar 2002.

Disse medlemmer slutter seg også til Regjeringens forslag om å innføre et nytt annet punktum i regnskapslovens § 9-1 annet ledd. Bestemmelsen gir departementet hjemmel til i forskrift å unnta regnskapspliktige fra bestemmelsen i regnskapsloven § 2-1 første ledd, § 2-3 fjerde ledd første punktum, § 2-6 og § 2-7 annet ledd første og tredje punktum.

2. UNNTAK FRA REGLER I KAPITTEL 2

2.1 Innledning

Sammendrag

Regnskapsloven kapittel 2 inneholder regler om registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger.

Ved vedtagelsen av regnskapsloven ble det under punkt 2.1 lagt til grunn at regnskapsloven skal være en rammelov som skal utfylles gjennom forskrifter og standarder for god regnskapsskikk. Dette gjelder også lovens kapittel 2. Med hjemmel i lovens § 9-1 første ledd første punktum fastsatte Finansdepartementet på denne bakgrunn forskrift 6. mai 1999 nr. 0544 om regnskapssystem, registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger til utfylling av reglene i lovens kapittel 2. Forskriften inneholder også enkelte unntak fra bestemmelsene i kapittel 2 fastsatt med hjemmel i lovens § 9-1 første ledd annet punktum og annet ledd.

Det er fra flere hold stilt spørsmål ved hensiktsmessigheten ved enkelte av bestemmelsene i regnskapslovens kapittel 2, og ved hvorledes enkelte av bestemmelsene i dette kapitlet skal forstås. Slike spørsmål er blant annet kommet til uttrykk i en felles henvendelse til Finansdepartementet i brev 12. april 2000 fra Den norske Revisorforening, Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening, Norges Bondelag, Næringslivets Hovedorganisasjon, Handels- og Servicenærings Hovedorganisasjon, Norges Rederiforbund og Norske Siviløkonomers Forening samt i et brev av 30. juni 2000 fra Norsk RegnskapsStiftelse til Finansdepartementet. De nevnte organisasjoner mener at loven med forskrifter kan skape vanskeligheter for regnskapsbrukerne på en del områder, både fordi enkelte av kravene etter deres oppfatning er for omfattende og fordi omfanget av kravene på en del områder er uklart.

Departementet har vurdert de spørsmål som er tatt opp av de nevnte organisasjonene. Det vises til gjennomgangen under avsnittene 3.3 til 3.7 i proposisjonen, jf. avsnittene 2.2 - 2.6 nedenfor.

2.2 Regnskapsloven § 2-1 Registrering av opplysninger om transaksjoner og andre disposisjoner

Sammendrag

Av regnskapsloven § 2-1 første ledd følger det at regnskapspliktige skal registrere opplysninger om transaksjoner og andre disposisjoner som har betydning for størrelsen og sammensetningen av den regnskapspliktiges eiendeler, gjeld, inntekter eller kostnader i regnskapsystemet. I denne forbindelse er det blant annet fra organisasjonenes side reist spørsmål om omfanget av registreringsplikten for avtaler, plikt til å føre lagerregnskap og krav om oppdragsregistrering.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for gjeldende rett og bakgrunn for forslaget om lovendring.

Departementet er enig med organisasjonene i at det kan være grunn til å vurdere om det faktisk er behov for registrering av alle avtaler som har betydning for størrelsen og sammensetningen av den regnskapspliktiges eiendeler, gjeld, inntekter eller kostnader, jf. regnskapsloven § 2-1 første ledd, uavhengig av om betydningen er vesentlig eller ikke. En løsning kan være å fastsette i forskrift at bare vesentlige avtaler skal registreres, og å gjøre unntak for andre avtaler. En annen løsning kan være å fastsette i forskrift at bare bestemte angitte typer avtaler skal registreres, og gjøre unntak for andre typer avtaler. Tilsvarende kan en vurdere å fastsette unntak fra plikten til å føre lagerregnskap, eventuelt å redusere omfanget av forskriftens krav på dette punktet. Det foreslås på denne bakgrunn at departementet i regnskapsloven § 9-1 annet ledd gis hjemmel til i forskrift å gjøre unntak fra regnskapsloven § 2-1 første ledd. Med hensyn til kravet til oppdragsregistrering legger departementet til grunn at den aktuelle bestemmelsen i forskrift av 6. mai eventuelt kan endres med hjemmel i regnskapsloven § 9-1 første ledd første punktum.

Når det gjelder anmodningen fra Norsk RegnskapsStiftelse om at regnskapsloven § 2-1 annet ledd endres slik at regnskapspliktige kan registrere leveringsdato i stedet for dokumentasjonsdato, viser departementet til at det i de fleste tilfeller vil være tilstrekkelig å registrere dokumentasjonsdato. I de tilfeller hvor dokumentasjonsdato og leveringsdato faller innenfor ulike avgiftsperioder, følger det imidlertid av § 2-1 annet ledd første punktum at også leveringsdatoen må registreres, i og med at dette er opplysninger som har betydning for utarbeidelsen av pliktig rapportering. Departementet legger til grunn at problemene med å utarbeide løsninger som muliggjør registrering av to ulike datoer har sammenheng med den tid som trengs til tilpasning. Det vises i denne forbindelse til at iverksettelsen av regnskapsloven kapittel 2 er foreslått utsatt til 1. januar 2002. Departementet foreslår således ingen lovendring på dette punkt.

Norsk RegnskapsStiftelse har videre argumentert for at bestemmelsen i § 2-1 tredje ledd fjerde punktum, om at det skal fremgå av den registrerte opplysningen eller tilhørende dokumentasjon dersom rettelser er foretatt, utgår. Departementet slutter seg til forslaget fra Norsk RegnskapsStiftelse. Så lenge det er samsvar mellom registreringen og dokumentasjonen, kan departementet ikke se at det i tilknytning til en korrekt registrering er behov for å opplyse om at den opprinnelig var ført feil. Departementet foreslår etter dette at regnskapsloven § 2-1 tredje ledd fjerde punktum oppheves.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknad under avsnitt 1 i denne innstillingen, der flertallet går inn for å sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nytt kapittel 2 i regnskapsloven. Inntil et slikt nytt kapittel kan vedtas av Stortinget går flertallet inn for å videreføre bestemmelsene i regnskapsloven av 1977 knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Sett i sammenheng med den fullstendige gjennomgang flertallet ønsker, ser ikke flertallet behov for å gå inn på forslag om endringer i den nåværende lovtekst. Flertallet vil derfor stemme imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti slutter seg til Regjeringens forslag om opphevelse av regnskapsloven § 2-1 tredje ledd fjerde punktum.

2.3 Regnskapsloven § 2-2 Krav til spesifisering

Sammendrag

Regnskapsloven § 2-2 fjerde ledd tredje punktum fastsetter at for hver rapportperiode skal registrerte opplysninger om kjøp av varer og tjenester spesifiseres på motpart. Av bestemmelsens fjerde punktum følger det at departementet kan fastsette at det samme skal gjelde for salg.

Det er fra organisasjonenes side stilt spørsmål ved kravet om spesifisering av kontantsalg på motpart.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for gjeldende rett og de forslag som er blitt fremsatt om endring av bestemmelser.

Plikten til registrering av salg på motpart følger av forskrift 6. mai 1999 nr. 0544 om regnskapsystem, registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger § 3-5, fastsatt av departementet med hjemmel i regnskapsloven § 2-2 fjerde ledd fjerde punktum. Kravet til registrering på motpart ved salg til næringsdrivende er en videreføring av kravet i § 9 i forskrift nr. 1 til merverdiavgiftsloven. Departementet legger til grunn at spørsmål knyttet til dette kravet, dersom dette anses hensiktsmessig, vil kunne

løses uten lovendring ved en tolkningsuttalelse fra departementet, ved utfyllende forskrifter med hjemmel i gjeldende lovbestemmelser eller ved endring i den forskrift som allerede er gitt.

Departementet understreker at plikt til å registrere kontantsalg på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system er av stor betydning i forhold til de regnskapspliktiges legitimasjon av kontantomsetningen og skattemyndighetenes kontroll av denne. Departementet har imidlertid forståelse for at det i en del tilfeller vil være praktiske problemer knyttet til oppfylging av forskriften og vil se nærmere på dette spørsmålet. Etter departementets oppfatning vil imidlertid også en avgrensning som foreslått av Norsk RegnskapsStiftelse, hvor det legges vekt på hva som er kjøperens hovedvirksomhet, være problematisk. Det vises til at en slik avgrensning av registreringsplikten vil innebære at selgeren må ha kjennskap til arten av kjøperens virksomhet for å kunne ta stilling til omfanget av registreringsplikten i det enkelte tilfelle.

Når det gjelder eventuelle problemer med oppfyllelse av forskriftens krav for næringer som pr. i dag ikke er merverdiavgiftspliktige, men som i fremtiden kan bli underlagt merverdiavgift, anser departementet at dette spørsmålet bør vurderes på det tidspunkt eventuell avgiftsplikt blir vedtatt.

Når det gjelder forslag fra Norsk RegnskapsStiftelse om å ta ut av loven kravet i §2-2 femte ledd om at inngående og utgående merverdiavgift og investeringsavgift skal spesifiseres etter kodene i regnskaps-systemet for hvert regnskapsår, viser departementet til at bestemmelsen er en videreføring av forskrift nr. 1 til merverdiavgiftsloven § 4. Denne bestemmelsen har imidlertid ikke vært iverksatt. I henhold til Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) er bestemmelsen i § 2-2 sjette ledd innført av hensyn til kontrollen med merverdiavgiften. Bestemmelsen antas også å innebære en sikkerhet mht. at innsendte oppgaver gjennom året er i overensstemmelse med regnskapets totaltall. En hjemmel for kontrollmyndighetene til å be om slik oppstilling på forespørsel vil således ikke være tilfredsstillende. Det kan også nevnes at bestemmelsen er av betydning for virksomhetens interne kontroll med avgiftsberegnin-gen. Departementet antar for øvrig at det ikke vil være forbundet med vesentlige problemer å lage en slik oversikt i elektroniske system. Det foreslås på denne bakgrunn ingen endring i regnskapsloven på dette punkt.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemme-ne fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknad under avsnitt 1 i denne innstillingen, der flertallet går inn for å sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nytt kapittel 2 i regnskapsloven. Inntil et slikt nytt kapittel kan vedtas av Stortinget går flertallet inn for å videreføre be-

stemmelsene i regnskapsloven av 1977 knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Sett i sammenheng med den fullstendige gjennomgang flertallet ønsker, ser ikke flertallet behov for å gå inn i realitetsvurderinger knyttet til den eksisterende lovtekst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti tar departementets omtale til etterretning.

2.4 Regnskapsloven § 2-3 fjerde ledd Dokumentasjon av registrerte opplysninger på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system

Sammendrag

Av regnskapsloven § 2-3 fjerde ledd første punktum følger det at regnskapspliktige som er registreringspliktige etter merverdiavgiftsloven § 28 første ledd, skal registrere hver enkelt kontantbetaling fortløpende på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system. Organisasjonene stiller spørsmål ved hensiktsmessigheten av dette kravet og peker på at kravet i enkelte tilfeller, for eksempel ved salg på sportsarenaer, i restauranter og på markedsdager, vil være vanskelig å oppfylle. I tilknytning til kravet om at kontantbetaling skal registreres fortløpende på kassaapparat har organisasjonene også pekt på vanskeligheter knyttet til kravet i forskrift av 6 .mai 1999 §5-3 tredje ledd om at kassaapparat skal være synlig for og skrive ut kvittering til kunden.

Departementet har forståelse for at kravet i regnskapsloven § 2-3 fjerde ledd første punktum til fortløpende registrering av kontantbetaling på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system kan være problematisk å oppfylle i enkelte situasjoner, avhengig av virksomhetens art. Departementet antar at det må være et visst rom for å tolke bestemmelsen ut fra hva som er praktisk mulig. En antar likevel at det kan være tilfeller hvor en slik innskrenkende lovforklaring ikke er tilstrekkelig til å løse de problemer som oppstår når lovens krav skal oppfylles. Dette gjelder f.eks. visse salg på sportsarenaer. Departementet anser på denne bakgrunn at det kan være grunn til å vurdere å fastsette enkelte unntak fra kravet om fortløpende registrering. Etter departementets oppfatning vil det være mest hensiktsmessig å fastsette eventuelle unntak i forskrift. Det foreslås således en endring i regnskapsloven § 9-1 annet ledd hvoretter departementet gis hjemmel til i forskrift å fastsette unntak fra bestemmelsen i § 2-3 fjerde ledd første punktum.

Kravet om at kassaapparatet skal være synlig for å skrive ut kvittering til kunden er fastsatt med hjemmel i merverdiavgiftsloven av 19. juni 1969 nr. 66 § 75 og ligningsloven av 13. juni 1980 nr. 24 § 5-2. I merverdiavgiftsloven § 75 heter det at departementet i forskrift kan gi de regler som er nødvendig til utfylling av denne lov. I ligningsloven § 5-2 heter det at

Kongen kan gi forskrifter om regnskapsføringen og årsoppgjøret, hvilke bøker som skal føres, hvilke legitimasjoner som kan kreves for inntekts- og utgiftsposter. Det nevnte kravet er begrunnet i kontrollhensyn. Departementet legger til grunn at spørsmålet om eventuelle justeringer i kravene eller klargjøringer på dette punkt vil kunne skje ved tolkningsuttalelser eller forskriftsendring og foreslår således ingen lovendring på dette punkt.

Komiteens merknader

Komiteen viser når det gjelder forslag om endring av regnskapsloven § 9-1 annet ledd til merknaden under avsnitt 1 foran.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknad under avsnitt 1 i denne innstillingen, der flertallet går inn for å sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nytt kapittel 2 i regnskapsloven. Inntil et slikt nytt kapittel kan vedtas av Stortinget går flertallet inn for å videreføre bestemmelsene i regnskapsloven av 1977 knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Sett i sammenheng med den fullstendige gjennomgang flertallet ønsker, ser ikke flertallet behov for å gå inn i realitetsvurderinger knyttet til den eksisterende lovtekst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig i at det i enkelte situasjoner kan være problematisk å oppfylle lovens bestemmelse om fortløpende registrering av kontantbetaling på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system. Disse medlemmer støtter derfor departementets syn på at det kan være grunn til å kunne vurdere enkelte unntak fra kravet om fortløpende registrering, og at dette kan fastsettes i forskrift.

2.5 Regnskapsloven § 2-6 Krav til språk

Sammendrag

Regnskapsloven § 2-6 krever at opplysninger og dokumentasjon som nevnt i lovens §§ 2-1, 2-2 og 2-5, skal være på norsk, svensk, dansk eller engelsk. Ifølge Norsk RegnskapsStiftelse er dette en innsnevring i forhold til hva som fulgte av regnskapsloven av 1977 med praksis. Organisasjonene foreslår en endring i regnskapsloven § 2-6 slik at det innføres en hjemmel til å gjøre unntak fra kravet til språk.

Departementet viser til at regnskap etter regnskapsloven av 1977 § 4 annet ledd skal føres på norsk språk med mindre Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak bestemte noe annet. I praksis ble det ved enkeltvedtak gitt tillatelse til flere språk enn de som nå fremgår av loven. Departementet legger til grunn at hensikten med lovendringen var at en ønsket å unngå

å måtte treffe enkeltvedtak i de tilfeller hvor svensk, dansk eller engelsk språk ble benyttet. Etter departementets oppfatning bør det imidlertid også være adgang til å dispensere fra bestemmelsen i § 2-6 slik at også andre språk kan benyttes. Det vises til Norsk RegnskapsStiftelses begrunnelse for forslaget, som departementet i hovedsak finner å kunne slutte seg til. Departementet foreslår på denne bakgrunn en endring i regnskapsloven § 9-1 annet ledd hvoretter departementet gis hjemmel til i forskrift å fastsette unntak fra bestemmelsen i § 2-6.

Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader under avsnitt 1.

2.6 Regnskapsloven § 2-7 Krav til oppbevaring av regnskapsmateriale

Sammendrag

Regnskapsloven § 2-7 fastsetter krav til oppbevaring av regnskapsmateriale. Bestemmelsen regulerer både hva som anses som oppbevaringspliktig regnskapsmateriale og hvordan, hvor og hvor lenge materialet skal oppbevares.

Hva som er oppbevaringspliktig regnskapsmateriale er regulert i bestemmelsens første ledd.

Av regnskapsloven § 2-7 annet ledd første punktum følger det at oppbevaringspliktig regnskapsmateriale skal oppbevares i Norge i 10 år etter regnskapsårets slutt.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for gjeldende rett og de forslag som er fremsatt om endringer.

Departementet viser til at kravet til oppbevaringstid bør ses i sammenheng med endringsadgangen etter skatte- og avgiftslovgivningen på 10 år. Departementet kan likevel se at reelle hensyn taler for at det innføres en dispensasjonsadgang. Det vises til at en slik adgang forelå etter tidligere regler. Organisasjonene har som nevnt foreslått at det innføres en dispensasjonsadgang for underlagsmateriale som pakksedler og ordresedler. Departementet antar at det er særlig for denne typen dokumenter at det kan være aktuelt å gi dispensasjon. Departementet foreslår likevel at dispensasjonsadgangen, på samme måte som etter regnskapsloven av 1977, gjøres generell for materiale omfattet av regnskapsloven § 2-7. Departementet anser det mest hensiktsmessig at en slik dispensasjonsadgang fastsettes i forskrift og foreslår på denne bakgrunn en endring i regnskapsloven § 9-1 annet ledd slik at departementet i forskrift kan fastsette unntak fra kravet til 10 års oppbevaringstid i § 2-7 annet ledd første punktum.

Departementet slutter seg også til organisasjonenes vurdering av at det bør fastsettes en dispensasjonsadgang fra kravet til oppbevaring av originalt papirdokument i 3 år og 6 måneder. Det vises til at slike regler var gitt i Løsbladforskriften av 16. desember 1992 § 7-1 annet ledd, jf. § 5-2, fastsatt med hjemmel

i regnskapsloven § 11 annet ledd. Også en slik dispensasjonsadgang vil det etter departementets oppfatning være mest hensiktsmessig å fastsette i forskrift. Departementet foreslår derfor at det fastsettes en hjemmel i regnskapsloven § 9-1 annet ledd til at departementet i forskrift kan fastsette unntak fra kravet i regnskapsloven § 2-7 annet ledd tredje punktum.

Når det gjelder oppbevaringsplikt for ordresedler og pakksedler viser departementet til at lovgiver ved vedtagelsen av regnskapsloven fastsatte at både inngående og utgående ordresedler og pakksedler skal oppbevares. Hensikten med oppbevaringsplikten er at man i ettertid skal kunne avdekke avvik mellom dokumentene. Det vises videre til at man som nevnt ovenfor foreslår en endring i regnskapsloven § 9-1 annet ledd hvor det åpnes for at departementet i forskrift skal kunne fastsette unntak fra bestemmelsen i lovens § 2-7 annet ledd om oppbevaringstid. Departementet legger til grunn at problemene knyttet til en plikt til å oppbevare inngående ordresedler og pakksedler langt på vei vil være redusert ved en slik unntaksadgang. Det foreslås derfor ingen lovendring på dette punkt. Vedrørende spørsmålet om nødvendigheten av oppbevaring av tre fysiske salgsdokumenter: ordreseddel, pakkseddel og selve fakturaen viser departementet til at hensikten med oppbevaringsplikten er å kontrollere avvik mellom dokumentasjon og underdokumentasjon i ettertid. Dette innebærer oppbevaringsplikt for alle dokumentene, uavhengig av om dokumentene har samme herkomst (felles datakilde). Det foreslås derfor ingen lovendring på dette punkt. Når det gjelder oppbevaringsplikten for avtaler så er denne helt sentral ut fra kontrollhensyn. Som nevnt under punkt 3.3 foreslås det en endring i regnskapsloven § 9-1 annet ledd som åpner for at departementet i forskrift kan unnta enkelte avtaler fra registreringsplikten. Generelt er det slik at kontrollmyndighetene kan finne nyttig informasjon i avtaler selv om opplysningene ikke er registreringspliktige. Dette kan være tredjemannsopplysninger som for eksempel opplysning om underleverandør på byggeprosjekt, opplysninger om hvor mange som har arbeidet innenfor et bestemt tidsrom osv. Et annet viktig moment er hensynet til å kunne kontrollere tilsvarende dokumentasjon hos motpart. Kontrollmyndighetenes erfaring er at en rekke avtaler inneholder informasjon som utfyller de registrerte opplysningene, slik at informasjonsbehovet først er oppfylt ved fremleggelse av de aktuelle avtalene. Departementet finner således ikke å kunne slutte seg til forslaget fra organisasjonene om å innskrenke oppbevaringsplikten for avtaler. Eventuelle problemer med oppbevaring av avtaler vil være redusert ved unntaksadgangen i § 2-7 som er omtalt ovenfor.

Regnskapsloven § 2-7 første ledd nr. 4 fastsetter som nevnt at løpende og avsluttede avtaler som gjelder virksomheten, med unntak av avtaler om enkeltleveranser, er oppbevaringspliktig regnskapsmateriale.

Etter departementets oppfatning fremstår sammenhengen mellom denne bestemmelsen og bestemmelsen i § 2-7 nr. 3, som fastsetter at registreringspliktige avtaler er oppbevaringspliktige, som noe uklar. Det vises til at avtaler om enkeltleveranser ikke er unntatt fra registreringsplikt etter § 2-1 og oppbevaringsplikt for avtaler om enkeltleveranser vil således kunne følge av § 2-7 nr. 3. Departementet kan ikke se reelle grunner til å unnta avtaler om enkeltleveranser generelt. Eksempelvis vil en kontrakt om levering av et bygg eller et skip eller en opsjonsavtale kunne være av stor betydning, ikke minst i kontrollsammenheng. Det foreslås på denne bakgrunn en endring i § 2-7 første ledd nr. 4 slik at unntaket for enkeltleveranser utgår.

Komiteens merknader

Komiteen viser når det gjelder forslaget om hjemmel i regnskapsloven § 9-1 annet ledd for at departementet i forskrift kan fastsette unntak fra kravet i regnskapsloven § 2-7 annet ledd tredje punktum til merknader under avsnitt 1.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknad under avsnitt 1 i denne innstillingen, der flertallet går inn for å sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nytt kapittel 2 i regnskapsloven. Inntil et slikt nytt kapittel kan vedtas av Stortinget går flertallet inn for å videreføre bestemmelsene i regnskapsloven av 1977 knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Sett i sammenheng med den fullstendige gjennomgang flertallet ønsker, ser ikke flertallet behov for å gå inn i realitetsvurderinger knyttet til den eksisterende lovtekst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at kravet til oppbevaringstid ivaretar muligheten til kontroll og ettersyn.

Disse medlemmer tar departementets omtale foran til etterretning.

3. EGENKAPITALMETODEN

Sammendrag

Etter de generelle vurderingsreglene for anleggsmidler (kostmetoden) skal investeringer i selskapsandeler vurderes til anskaffelseskost, og nedskrives ved et eventuelt verdifall som ikke forventes å være forbigående, jf. regnskapsloven § 5-3. Utbytte og andre utdelinger fra datterselskap resultatføres.

Både egenkapitalmetoden og bruttometoden er unntak fra de generelle vurderingsreglene.

Vurdering etter egenkapitalmetoden innebærer etter regnskapsloven §5-17 tredje ledd at:

1. Investeringen skal vurderes til den regnskapspliktiges andel av egenkapitalen, og resultatandelen skal inntektsføres eller kostnadsføres.
2. På kjøpstidspunktet skal investeringen vurderes til anskaffelseskost.
3. Resultatandelen fratrukket utdelinger fra selskapet skal tillegges investeringen i balansen. Ved beregning av resultatandelen skal det tas hensyn til mer- eller mindreverdier på kjøpstidspunktet og interngevinster.
4. I selskapsregnskapet skal fond for vurderingsforskjeller være lik en positiv differanse mellom investeringens balanseførte verdi og dens anskaffelseskost.

Regnskapsføring etter bruttometoden innebærer at deltakeren regnskapsfører sin andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld, jf. regnskapsloven § 5-18 annet ledd. Metoden tilsvarer egenkapitalmetoden, men innebærer en mer omfattende spesifisering.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for gjeldende rett og EØS rett på dette området, for bakgrunnen for lovforslaget og for den høring som departementet gjennomførte med frist for merknader 12. mai 2000.

Departementet slutter seg i det vesentlige til de argumenter som er anført for å utsette den endelige vurderingen av om det bør være plikt til å anvende egenkapitalmetoden til evalueringen av regnskapsloven etter tre regnskapsår. Denne evalueringen kan påbegynnes etter innleveringen av årsregnskapene for 2001. Fristen for innlevering av årsregnskapene for 2001 er 1. august 2002. Departementet anser ut fra dette at den gjeldende overgangsregelen som gjør egenkapitalmetoden valgfri for regnskapsåret 1999, bør utvides til å omfatte regnskapsårene 2000 til og med 2003. I høringen av egenkapitalmetoden som er gjennomført nå, har departementet mottatt grundige innspill som bør kunne danne et godt utgangspunkt for en endelig vurdering av egenkapitalmetoden ved den kommende evalueringen av regnskapsloven. Det vises til forslag til endringer i regnskapsloven § 9-3 sjette ledd.

Departementet viser til at FNH, NHO og Kredittilsynet mener at egenkapitalmetoden bør være obligatorisk for livsforsikringsselskaper. Departementet er enig med disse i at den særskilte funksjon livsforsikringsselskapenes regnskaper har ved at det danner grunnlag for overskuddsdeling mellom eiere og kunder, tilsier at egenkapitalmetoden bør være obligatorisk for disse selskapene. Departementet vil derfor fastsette en forskriftsendring om at egenkapitalmetoden skal være obligatorisk for livsforsikringsselskaper.

Departementet anser på samme måte som Kredittilsynet at tilsynshensyn taler for at egenkapitalmetoden bør være obligatorisk også for banker, finansieringsforetak og skadeforsikringsselskaper. På den

annen side legger departementet vekt på at finansinstitusjonene i den foreslåtte overgangsperioden fram til evalueringen av regnskapsloven bør ha samme fleksibilitet som andre regnskapspliktige på dette punktet. I 1999 hadde disse institusjonene samme valgdgang som andre foretak. Departementet har etter en konkret avveining kommet til at det fortsatt bør være valgfrihet for banker, finansieringsforetak og skadeforsikringsselskaper, til tross for at dette kan innebære en viss svekkelse av myndighetenes analysegrunnlag. Departementet legger vekt på at dette foreløpig vil gjelde innen en overgangsperiode. Kredittilsynet opplyser at flere banker, finansieringsforetak og skadeforsikringsselskaper anvendte egenkapitalmetoden for 1999. Det vil være naturlig å se på utviklingen av bruken av egenkapitalmetoden blant disse institusjonene ved evalueringen av regnskapsloven fra 2002.

Etter regnskapsloven §5-17 tredje ledd nr. 4 skal en positiv differanse mellom investering i datterselskap og tilknyttet selskap vurdert etter egenkapitalmetoden og dens anskaffelseskost avsettes til fond for vurderingsforskjeller. Fondet kan ikke være negativt. Tilsvarende gjelder for deltakelse i felles kontrollert virksomhet etter regnskapsloven § 5-18 annet ledd. I Ot.prp. nr. 43 (1998-1999) er det i særmerknaden til regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 (s. 30) presisert at beregningen skal gjøres separat for hver investering. Det er videre angitt i proposisjonen pkt. 4.5 at det kan vurderes å åpne for negativt fond for vurderingsforskjeller i forbindelse med evalueringen av regnskapsloven etter tre regnskapsår. I høringsnotatet varslet departementet at denne vurderingen nå er framskyndet. Det legges i proposisjonen her opp til å vurdere egenkapitalmetoden fra 2002. En vil derfor ikke foreta en endelig vurdering av negativt fond for vurderingsforskjeller nå. Departementet ser likevel ikke vesentlige betenkeligheter ved å åpne for at den enkelte investering kan gi negativt bidrag til fond for vurderingsforskjeller, så lenge det samlede fondet ikke kan være negativt. Departementet går inn for en slik justering nå. Det foreslås å presisere dette i lovteksten ved å benevne investeringene i datterselskaper og tilknyttede selskaper i flertall. Se forslag til endringer i regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4.

Uklarheter knyttet til reglene om avsetning til fond for vurderingsforskjeller har vært anført som et særskilt problem i forhold til selskapsrettslige regler om fri og bundet egenkapital. Disse reglene kan videre ha skattemessig betydning, særlig for systemet med godtgjørelse i utbyttebeskatningen. Departementet har vurdert om det er særskilt behov for avklaring av problemstillinger knyttet til plikt til avsetning til fond for vurderingsforskjeller. Den norske Revisorforening har gjennomgått en rekke ulike egenkapitaltransaksjoner mv. der det kan være uklart hva som skal avsettes til fond for vurderingsforskjeller. Resultatet av gjennomgangen er sendt ut til foreningens

medlemmer og fulgte som vedlegg til foreningens høringsuttalelse. Revisorforeningen har med dette antakelig gjennomført den til nå grundigste gjennomgangen av reglene om fond for vurderingsforskjeller. Departementet viser til at revisorforeningen konkluderer med at en endring av loven slik at fondets størrelse igjen skal fastsettes basert på inntektsstrømmer, løser noen problemer men samtidig skaper andre problemer. Foreningen anbefaler derfor å beholde lovregler basert på beholdninger. Departementet anser på samme måte som revisorforeningen at en antakelig ikke vil skape noen vesentlig klarere situasjon ved å endre reglene om fond for vurderingsforskjeller på dette punktet. Til dette kommer begrunnelsen i Ot.prp. nr. 43 (1998-1999) for å endre bestemmelsen fra å være basert på inntektsstrømmer til å være basert på beholdninger. Departementet la vekt på at dette vil gi en bedre beskrivelse av fondets virkemåte (proposisjonen pkt. 4.5 s. 17). Departementet anser ut fra dette at det vil være mest hensiktsmessig å vurdere en justering i loven på dette punktet i forbindelse med en mer endelig vurdering av egenkapitalmetoden fra 2002.

De problemer som har vært tatt opp i forhold til fond for vurderingsforskjeller, henger først og fremst sammen med ulike egenkapitaltransaksjoner (kapitalnedsettelse, kapitalforhøyelse, fusjon, fisjon mv.) eller transaksjoner mellom foretak i samme konsern. Det kan også være uklart hvordan kjøp og salg av aksjer i datterselskap og tilknyttet selskap på ulike tidspunkter og til ulik pris skal påvirke avsetningene til fond for vurderingsforskjeller (suksessive oppkjøp mv.). Departementet har vurdert om det bør fastsettes en generelt utformet særregel som angir at det for slike transaksjonstyper i samsvar med god regnskaps-skikk kan avsettes til fond for vurderingsforskjeller slik at fri egenkapital ikke endres i forhold til om investeringen var vurdert etter generelle vurderingsregler (anskaffelseskost). Departementet antar at en på den måten vil unngå enkelte problemer som skyldes at behandlingen av enkelte transaksjoner etter ordlyden i gjeldende bestemmelse ikke vil samsvare med formålet med fond for vurderingsforskjeller. En slik bestemmelse vil for de transaksjoner som dekkes, angi avsetningene til fond for vurderingsforskjeller ut fra formålet med fondet. Størrelsen på avsetningene vil ikke være klart angitt i loven. Dette kan anses som en ulempe i forhold til at bestemmelsen har direkte betydning for den selskapsrettslige reguleringen av bundet egenkapital. Det er videre en fare for at uklarhet vil bestå også med en slik regel. Departementet legger vekt på at det bør være mulig å praktisere bestemmelsen om fond for vurderingsforskjeller innen tilsiktede rammer også i de tilfeller som er omtalt her. En bestemmelse som nevnt vil legge til rette for det. Det er etter departementets vurdering av betydning å legge til rette for praktikable løsninger, slik at flere foretak vil velge å ta egenkapitalmetoden i bruk. Departemen-

tet går derfor inn for en særregel som nevnt. Det vil være lite hensiktsmessig å fastsette detaljerte regler for alle de særtilfeller der det kan være uklart hva som skal avsettes til fond for vurderingsforskjeller. Det er heller ikke hensiktsmessig at departementet skal ta stilling til alle slike detaljspørsmål. En bestemmelse som nevnt anses å være en praktisk tilnærming til å oppnå praktikable løsninger. Ved vurderingen av de enkelte særtilfellene, vil god regnskapsskikk i enkelte tilfeller gi anvisning, jf. særlig de foreløpige regnskapsstandardene om konsernregnskap (1999) og investering i tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet (1999). Den norske Revisorforenings gjennomgang vil også kunne være retningsgivende for de tilfeller som er dekket der. Departementet går etter en samlet vurdering inn for et tillegg til den gjeldende bestemmelsen om fond for vurderingsforskjeller i regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 om at differanse mellom investeringens balanseførte verdi og dens anskaffelseskost som oppstår som følge av omsetning av andeler i selskapet, egenkapitaltransaksjoner eller transaksjoner mellom foretak i samme konsern skal avsettes til fond for vurderingsforskjeller, slik at fri egenkapital ikke endres i forhold til om investeringen var vurdert etter generelle vurderingsregler (anskaffelseskost). Det vises til forslag til regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 nytt tredje punktum.

Etter gjeldende rett skal investeringer i tilknyttede selskaper og deltakelse i felles kontrollert virksomhet vurderes etter egenkapitalmetoden (bruttometoden) i konsernregnskapet. For foretak med slike investeringer men som ikke utarbeider konsernregnskap, er det nå valgfritt å anvende egenkapitalmetoden. Departementet viser til at Økokrim, NHO og FNH mener at en bør vurdere obligatorisk bruk av egenkapitalmetoden for store og mellomstore foretak som ikke har datterselskaper og dermed heller ikke utarbeider konsernregnskap, og som samtidig har investeringer i tilknyttede selskaper eller deltar i felles kontrollert virksomhet. Departementet anser at hensynene til informasjon og sammenlignbarhet tilsier en særskilt plikt for disse foretakene til å anvende egenkapitalmetoden (bruttometoden) i selskapsregnskapet. Departementet anser likevel at også denne vurderingen mest hensiktsmessig kan gjøres ved evalueringen av regnskapsloven etter tre regnskapsår og foreslår ikke særregler om dette i proposisjonen her.

Departementet viser til at Kredittilsynet har tatt opp at interngevinster etter gjeldende god regnskaps-skikk ikke elimineres ved bruk av kostmetoden (i motsetning til ved bruk av egenkapitalmetoden). Dette innebærer at gevinster som oppstår ved transaksjoner mellom foretak i samme konsern kan danne grunnlag for utdeling av utbytte. Finansdepartementet anser som et klart utgangspunkt at det er uheldig at interngevinster kan danne grunnlag for utdeling av utbytte. Slike gevinster bør i denne sammenheng anses

som ikke realiserte, slik betraktningmåten er ved bruk av egenkapitalmetoden. Departementet har merket seg at Norsk RegnskapsStiftelse vurderer denne problemstillingen. Departementet vil overvåke utviklingen av god regnskapsskikk på området fram mot evalueringen av regnskapsloven fra 2002. Departementet vil ut fra dette vurdere om det er behov for særskilt regulering i regnskaps- eller aksjelovgivning.

Eliminering av interngevinst, som etter gjeldende god regnskapsskikk skal foretas ved anvendelse av egenkapitalmetoden men ikke etter generelle vurderingsregler, kan medføre at balanseført verdi av investeringen reduseres i forhold til vurdering etter generelle vurderingsregler (anskaffelseskost). Etter regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 skal differansen mellom disse størrelsene avsettes til fond for vurderingsforskjeller. Anvendelse av bestemmelsen kan derfor føre til at interngevinst gir grunnlag for utbytte også ved bruk av egenkapitalmetoden. Departementet anser at det er behov for en presisering i loven for å hindre at interngevinst eliminert etter egenkapitalmetoden på denne måten kan danne grunnlag for utdeling av utbytte. Det vises til forslag til regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 nytt annet punktum.

Ved endringen av regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4 ved lov 18. juni 1999 nr. 41 (Ot.prp. nr. 43 (1998-1999)), er det ved en inkurie ikke lenger samsvar mellom bestemmelsene i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-3 om fond for vurderingsforskjeller og regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4. Departementet foreslår tekniske endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-3 for å rette på dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven § 9-3 sjette ledd, § 5-17 tredje ledd nr. 4, herunder nytt annet og tredje punktum, samt til de foreslåtte tekniske endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-3.

4. AVVIKLING AV KRAV OM STATSAUTORISERT REVISOR FOR REVISJON AV ÅRSOPPGJØR FOR VISSE FORETAK

Sammendrag

Følgende lovbestemmelser skiller fremdeles mellom registrert og statsautorisert revisor ved å stille krav om statsautorisert revisor for revisjon av årsregnskapet:

1. Lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet § 10 annet ledd
2. Lov av 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 14 første ledd
3. Lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 6-1
4. Lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet § 3-13

5. Lov av 17. juni 1988 nr. 57 om verdipapirbørs (børsloven) § 2-2 første ledd
6. Lov av 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak § 43
7. Lov av 3. juli 1992 nr. 97 om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond § 32
8. Lov av 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland § 18

I tillegg kommer at børsforskriften av 17. januar 1994 nr. 30 § 6-1 også skiller mellom registrert og statsautorisert revisor.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for bakgrunnen for de foreslåtte lovendringer.

Stortinget behandlet høsten 1998 Regjeringens forslag i Ot.prp. nr. 75 (1997-1998) om lov om revisjon og revisorer (revisorloven), jf. lov 15. januar 1999 nr. 2. I forslaget var det lagt opp til en videreføring av skillet mellom registrerte og statsautoriserte revisorer slik at kravet om at årsregnskapet til store foretak må revideres av minst en statsautorisert revisor, ble opprettholdt. Med store foretak siktes det eksempelvis til allmennaksjeselskaper og børsnoterte selskaper, jf. regnskapsloven § 1-5.

Flertallet i finanskomiteen, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, sluttet seg ikke til Regjeringens forslag.

Resultatet av Stortingets behandling ble en likestilling mellom registrerte og statsautoriserte revisorer slik at årsregnskapet til revisjonspliktige skal revideres av minst én registrert eller statsautorisert revisor, jf. revisorloven § 2-2.

Departementet viser til de synspunkter som kom frem og de vurderinger som ble gjort i forkant av vedtakelsen av revisorloven. Det vises særlig til Ot.prp. nr. 75 (1997-1998) punkt 4.2 side 24-27 og til Innst. O. nr. 25 (1998-1999) side 12-15.

Som det fremgår av forarbeidene kan det anføres argumenter både for og imot å opprettholde to revisorkategorier. Som blant annet flertallet i utvalget, og departementet i proposisjonen i sin tid viste til, så vil foretak av en viss størrelse antas å være mer komplisert å revidere enn de fleste små foretak. Det vil være større verdier involvert og dermed større risiko for negative virkninger ved eventuelle feil fra revisors side ved revisjon av slike selskaper. På den annen side innehar både registrerte og statsautoriserte revisorer høy revisjonsfaglig kompetanse, og begge kategorier tilfredsstiller kravene i det åttende selskapsrettsdirektiv for å kunne påta seg revisjon for ethvert selskap innen EU/EØS området. Selv om det kan argumenteres for at det bør stilles særlige krav til revisjonskompetansen i enkelte selskap, så er det ikke gitt at dette bør materialisere seg i et krav til revisors tittel, men snarere til revisjonsselskapets kapasitet og samlede kompetanse.

Stortinget har gitt uttrykk for at det ikke ønsker en differensiering av de to revisorkategorier, verken i revisorloven eller i særlovgivningen, jf. Innst. O. nr. 25 (1998-1999) side 14.

Departementet går etter dette inn for å endre følgende bestemmelser:

- Lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet § 10 annet ledd
- Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanke r §14 første ledd
- Lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 6-2
- Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet §§ 6-2 og 3-13
- Lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak § 43 annet punktum
- Lov 3. juli 1992 nr. 97 om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond § 32
- Lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland § 18

Krav om statsautorisert revisor for revisjon av årsoppgjør kan også være nedfelt i forskrifts form. Finansdepartementet legger til grunn at de enkelte departementer vil følge opp et lovvedtak som foreslått med eventuelle forskriftsendringer.

I børsforskriften § 6-1 er det forutsatt at årsregnskapet for selskaper som er børsnotert skal revideres av statsautorisert revisor. Finansdepartementet viser i denne sammenheng til Finanskomiteens uttalelse om at hvilke krav som skal stilles til revisjonskompetansen i børsnoterte selskaper er en vurdering som bør tillegge Oslo Børs (Innst. O. nr. 25 (1998-1999) side 14). Departementet foreslår derfor ingen endring av børsforskriften § 6-1.

Kredittilsynet har påpekt at det kan stilles formelle spørsmål ved valgbarheten til godkjente revisjonsselskap når kravene i lovgivningen er formulert som «registrert eller statsautorisert revisor». Kredittilsynet har bemerket at:

«Når det i særlovgivningen stilles krav til at valgt revisor skal være registrert eller statsautorisert, kan det stilles formelle spørsmål om valgbarheten til godkjent revisjonsselskap. Etter Kredittilsynets oppfatning har det ikke vært meningen å utelukke godkjente revisjonsselskap fra valgbarhet. Dette kan klargjøres ved at «godkjent revisjonsselskap» tas med i de aktuelle bestemmelser over hvilke revisorer som kan velges.»

Departementet legger til grunn at godkjente revisjonsselskap også er valgbar og dekkes av formuleringen registrert eller statsautorisert revisor. Departementet antar derfor at et revisjonsselskap som er godkjent av Kredittilsynet i samsvar med revisorloven § 3-1 annet ledd, jf. § 3-5 kan revidere årsregnskapet

til revisjonspliktige på lik linje med registrerte og statsautoriserte revisorer.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til lovendringer.

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Sammendrag

Gode regnskapsregler er viktig for å gi tilstrekkelig relevant informasjon til andre markedsaktører og til myndighetene. Myndighetene er avhengig av god informasjon for å ivareta kontrollhensyn på en tilfredsstillende måte. Samtidig medfører det kostnader for de regnskapspliktige å frambringe slik informasjon. Ved utarbeidelse av regnskapslovgivningen har det vært lagt stor vekt på å avveie fordelene for markedsaktører og myndigheter av den informasjon som frambringes mot kostnadene for de regnskapspliktige.

Finansdepartementet legger til grunn at endring av regnskapsloven § 9-2 første ledd annet punktum som forlenger overgangsperioden for adgang til å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i gammel regnskapslov med tilhørende forskrifter, i stedet for reglene i den nye regnskapslovens kapittel 2 med forskrifter, i noen grad vil innebære økonomiske lettelser for de regnskapspliktige ved at de får bedre mulighet til å velge de mest hensiktsmessige og rimelige løsningene. For myndighetene vil utsettelsen innebære en viss ulempe fordi den nye loven gir bedre muligheter for kontroll.

Finansdepartementet legger til grunn at fjerning av kravet i regnskapsloven § 2-1 tredje ledd fjerde punktum om at det skal fremgå av den registrerte opplysningen eller tilhørende dokumentasjon at rettelse er foretatt og endringen i § 2-7 første ledd nr. 4 om registrering av avtaler, ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser for de regnskapspliktige eller for myndighetene.

Finansdepartementet legger til grunn at endring av regnskapsloven § 9-1 annet ledd, som fastsetter en hjemmel for departementet til i forskrift å unnta regnskapspliktige fra bestemmelser i regnskapsloven kapittel 2, ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser for de regnskapspliktige eller for myndighetene. De forskrifter det vil være aktuelt å fastsette på denne bakgrunn vil gjennomgående medføre administrative og kostnadmessige lettelser for de regnskapspliktige. Gjeldende regler er ut fra kontrollmessige hensyn til en viss fordel for myndighetene. Etter en samlet vurdering anser departementet at fordelene ved de foreslåtte endringene for de regnskapspliktige oppveier ulempene for myndighetene.

NHO presenterte høsten 1999 beregninger av kostnadene forbundet med å anvende egenkapitalme-

toden. Disse antydte samlede kostnader for de regnskapspliktige ved innføring av egenkapitalmetoden på 2,5 mrd. kroner første år og 1,3 mrd. kroner senere år. På bakgrunn av den gjennomgangen av egenkapitalmetoden som er foretatt, antar departementet at konsernregnskapet i flere henseender ikke kan danne direkte grunnlag for anvendelse av egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet slik det var forutsatt ved vedtakelsen av regnskapsloven. Departementet antar ut fra dette at plikt til å anvende egenkapitalmetoden vil kunne innebære til dels vesentlige merkostnader for enkelte regnskapspliktige. Departementet har i forbindelse med dette lovforslaget ikke funnet det nødvendig å etterprøve beregningene presentert av NHO. Departementet stiller seg likevel noe tvilende til de beløpene som er presentert. En lovendring i tråd med forslaget i proposisjonen vil gjøre at den enkelte regnskapspliktige kan ta kostnadene med i en helhetsvurdering av om foretaket skal ta i bruk egenkapitalmetoden.

Forslagene til avvikling av kravet til statsautorisert revisor for revisjon av visse foretak, antas ikke å medføre administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning. Departementet peker på at det ikke er foreslått endringer i utdanningssystemet og at tittelen statsautorisert revisor fortsatt består. Det er fremdeles full anledning til å velge statsautorisert revisor til å revidere årsoppgjøret.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

6.1 Merknader til endringer i regnskapsloven

Til § 2-1 opphevelse av tredje ledd fjerde punktum

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknader under avsnitt 2.2 foran og går imot Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknader under avsnitt 2.2 og tar opp Regjeringens forslag. Forslaget lyder:

«I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd fjerde punktum oppheves.»

Til § 2-7 første ledd nr. 4

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vi-

ser til merknader under avsnitt 2.6 foran og går imot Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknader under avsnitt 2.6 foran og tar opp Regjeringens forslag. Forslaget lyder:

«I lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 2-7 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. løpende og avsluttede avtaler som gjelder *virksomheten*.»

Til § 5-17 tredje ledd nr. 4

Komiteen viser til merknader under avsnitt 3 foran og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til § 7-15 tredje ledd og § 7-36 nytt tredje ledd

Sammendrag

Regnskapspliktig som er morselskap i underkonsern (morselskap som selv er datterselskap) kan etter regnskapsloven § 3-7 unnlate å utarbeide konsernregnskap bl.a. på vilkår av at den regnskapspliktiges morselskap utarbeider konsernregnskap som omfatter underkonsernet. Etter regnskapsloven § 7-15 tredje ledd skal regnskapspliktig som med hjemmel i § 3-7 ikke har utarbeidet konsernregnskap, opplyse om firma og forretningskontor for morselskapet. Notekravet er nødvendig etter EØS-regler som svarer til rdir. 83/349/EØF om konsernregnskaper (syvende selskapsrettsdirektiv) art. 7 nr. 2 bokstav c. Etter EØS-regler som svarer til rdir. 78/660/EØF om selskapsregnskaper (fjerde selskapsrettsdirektiv) art. 56 nr. 2 som endret ved syvende selskapsrettsdirektiv, er det et mer omfattende krav om at datterselskap i noter skal opplyse om firma og forretningskontor for det foretak som utarbeider konsernregnskap der datterselskapet inngår i konsolideringen. Det er presisert at kravet også omfatter et eventuelt underkonsernregnskap. Det skal videre opplyses om stedet der konsernregnskap som nevnt kan utleveres dersom det foreligger. I forbindelse med at EFTAs overvåkingsorgan (ESA) vurderer gjennomføringen av regnskapsdirektivene i Norge, har ESA påpekt at notekravet i fjerde selskapsrettsdirektiv art. 56 nr. 2 ikke er fullt ut gjennomført i regnskapsloven. Departementet har i brev 15. mai 2000 til ESA varslet at en vil foreslå å ta inn notekravet i regnskapsloven. Et forslag i samsvar med dette har ikke vært på alminnelig høring. Departementet legger her vekt på at det gjelder en ren EØS-tilpasning av et forholdsvis teknisk krav. Forslaget har vært forelagt Den norske Revisorforening, Kredittilsynet, Justisdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Disse har ikke merknader til forslaget. I høringen

av forslag til ny regnskapslov i NOU 1995:30 uttalte Norsk RegnskapsStiftelse og Norges Registrerte Revisorers Forening at en notebestemmelse som bl.a. omfattet gjeldende § 7-15 tredje ledd, burde utgå til fordel for opplysninger registrert i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Departementet viste i Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) s. 231 til at ikke alle de aktuelle opplysningene er registrert i disse registrene. Det er dessuten fastsatt i regnskapsdirektivene at opplysningene skal gis som noter til årsregnskapet. Det er ikke anledning til å unnta små foretak fra notekravet, jf. fjerde selskapsrettsdirektiv art. 44.

Departementet foreslår etter dette en ny bestemmelse i regnskapsloven § 7-15 tredje ledd og § 7-36 nytt tredje ledd om at regnskapspliktig som er datterselskap, skal opplyse om firma og forretningskontor for morselskap som utarbeider konsernregnskap der den regnskapspliktige inngår i konsolideringen. Det skal videre opplyses hvor en kan få utlevert konsernregnskapene. Departementet legger til grunn at det foreslåtte notekravet også dekker opplysninger som skal gis etter gjeldende § 7-15 tredje ledd, jf. syvende selskapsrettsdirektiv art. 7 nr. 2 bokstav c.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til ny bestemmelse i regnskapsloven § 7-15 tredje ledd og § 7-36 nytt tredje ledd.

Til § 9-1 annet ledd

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknader under kapittel 1 og går imot Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknader under kapittel 1 foran og tar opp Regjeringens forslag. Forslaget lyder:

«I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 9-1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra reglene i § 2-1 første ledd, § 2-3 tredje ledd første punktum, § 2-6 og § 2-7 annet ledd første og tredje punktum.

Til § 9-2 første ledd annet og tredje punktum

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknader og forslag under kapittel 1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser

til merknader under kapittel 1 og tar opp Regjeringens forslag. Forslaget lyder:

«I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 9-2 første ledd annet punktum skal lyde:

Frem til 1. januar 2002 kan regnskapspliktige velge å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (bokføring) i lov 13. mai 1977 nr. 35 med forskrifter i stedet for reglene i lovens kapittel 2.»

Til § 9-3 sjette ledd

Komiteen viser til merknader under avsnitt 3 og slutter seg til Regjeringens forslag.

6.2 Merknader til endringer i visse andre lover

Til vinmonopolloven § 10 annet ledd annet punktum
Sammendrag

Endringen innebærer en likestilling mellom registrert og statsautorisert revisor slik at det ikke lenger er krav om at årsregnskapet til revisjonspliktige skal revideres av en statsautorisert revisor. Foretaket står fremdeles fritt til å velge en statsautorisert revisor til å revidere årsregnskapet. Departementet legger til grunn at revisjonsselskap godkjent av Kredittilsynet etter revisorloven også er valgbart. Forslaget er nærmere omtalt i pkt. 5.4.

Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til forretningsbankloven §14 første ledd annet punktum

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til forsikringsvirksomhetsloven § 6-1 første ledd

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til finansieringsvirksomhetsloven §3-13 annet ledd

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til statsforetaksloven § 43 annet punktum

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til lov om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond § 32 annet punktum

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til regnskapsførerloven § 16 tredje ledd

Sammendrag

Regnskapsførerloven § 16 gjelder overgangsregler for regnskapsførere som ikke oppfylte kravene til autorisasjon ved ikrafttredelsen av autorisasjonsordningen 1. januar 1994. Tredje ledd gjelder autorisasjon av slike regnskapsførere. Det er fastsatt unntak fra det alminnelige kravet til utdanning i regnskapsførerloven § 4. Ved lovendring 18. desember 1998 nr. 80 ble nummerpunktet om utdanning i § 4 endret fra nr. 4 til nr. 5 uten at henvisningen i § 16 tredje ledd ble endret tilsvarende. Det foreslås en teknisk endring for å rette på dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Til lov om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland §18 annet ledd

Komiteen viser til merknader under avsnitt 4 og slutter seg til Regjeringens forslag.

Til aksjeloven og allmennaksjeloven §3-3

Komiteen viser til merknader under avsnitt 3 og slutter seg til Regjeringens forslag.

7. ANDRE MERKNADER FREMSATT UNDER KOMITEENS BEHANDLING

7.1 Om adgang til avvikende regnskapsår

Komiteen viser til at en samlet komité under behandlingen av regnskapsloven i 1998 gikk mot Regjeringens forslag om at det ikke skulle være adgang til å benytte avvikende regnskapsår, jf. Innst. O. nr. 6 (1997-1998). Komiteen viste da til at en slik adgang var foreslått av regnskapslovutvalget og at både IAS og EU-direktivet er lempelige i forhold til en slik adgang. Komiteen viste da til at det i sesongbetonte virksomheter vil gi mer informative årsregnskap dersom en har et annet avslutningstidspunkt enn 31. desember.

På denne bakgrunn vedtok flertallet å åpne for en unntaksadgang, der departementet ved forskrift eller enkeltvedtak kan gjøre unntak fra bestemmelsen om at regnskapsåret skal følge kalenderåret. Et mindretall gikk inn for å lovfeste adgangen til å benytte avvikende regnskapsår, når årsregnskapet blir mer informativt på denne måten eller kostnadene ved å følge regnskapsåret blir uforholdsmessig store.

Flertallet vil understreke at den dispensasjonsadgang som er gitt i loven er ment å være reell, og viser i denne sammenheng til at en samlet komité i Innst. O. nr. 6 (1997-1998) pekte på at det vil gi mer informative årsregnskap i sesongbetonte virksomheter dersom en har et annet avslutningstidspunkt enn 31. desember.

Flertallet vil på denne bakgrunn be departementet vurdere søknader om å benytte avvikende regnskapsår, og også vurdere å forskriftsfeste denne adgangen for særskilte næringer.

8. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd fjerde punktum oppheves.

§ 2-7 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. løpende og avsluttede avtaler som gjelder virksomheten.

§ 9-1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra reglene i § 2-1 første ledd, § 2-3 fjerde ledd første punktum, § 2-6 og § 2-7 annet ledd første og tredje punktum.

§ 9-2 første ledd annet punktum skal lyde:

Frem til 1. januar 2002 kan regnskapspliktige velge å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (bokføring) i lov 13. mai 1977 nr. 35 med forskrifter i stedet for reglene i lovens kapittel 2.

9. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran og rår Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A

Vedtak til lov

om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) samt endringer i visse andre lover

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-17 tredje ledd nr. 4 skal lyde:

4. I selskapsregnskapet skal fond for vurderingsforskjeller være lik en positiv differanse mellom *investeringenes* balanseførte verdi og *deres* anskaffelseskost. *Ved beregning av differansen skal det tas hensyn til interngevinst også ved vurdering av anskaffelseskost. Differanse mellom balanseført verdi og anskaffelseskost som oppstår som følge av omsetning av andeler i selskapet, egenkapitaltransaksjoner eller transaksjoner mellom foretak i samme konsern kan i samsvar med god regnskapspraksis avsettes til fond for vurderingsforskjeller slik at fri egenkapital ikke endres i forhold til vurdering etter generelle vurderingsregler.*

§ 7-15 tredje ledd skal lyde:

Regnskapspliktig som er datterselskap, skal opplyse om firma og forretningskontor for morselskap som utarbeider konsernregnskap der den regnskapspliktige inngår i konsolideringen. Det skal opplyses hvor en kan få utlevert konsernregnskapene.

§ 7-36 nytt tredje ledd skal lyde:

Regnskapspliktig som er datterselskap, skal opplyse om firma og forretningskontor for morselskap som utarbeider konsernregnskap der den regnskapspliktige inngår i konsolideringen. Det skal opplyses hvor en kan få utlevert konsernregnskapene.

Nåværende tredje til syvende ledd, blir fjerde til åttende ledd.

§ 9-2 første ledd annet punktum skal lyde:

Regnskapspliktige kan velge å benytte reglene om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (bokføring) i lov 13. mai 1977 nr. 35 med forskrifter i stedet for reglene i lovens kapittel 2. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av lov 13. mai 1977 nr. 35 og om gjennomføringen av bestemmelsen i foregående punktum.

§ 9-3 sjette ledd skal lyde:

For regnskapsår påbegynt i 1999, 2000, 2001, 2002 og 2003 kan investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet kan for regnskapsår påbegynt i 1999, 2000, 2001, 2002 og 2003 vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet skal vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

II

I lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet skal § 10 annet ledd annet punktum lyde:

Revisor skal være *registrert eller* statsautorisert.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 14 første ledd annet punktum lyde:

Revisor skal være *registrert eller* statsautorisert.

IV

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet skal § 6-1 første ledd lyde:

Representantskapet velger en eller flere *registrerte eller* statsautoriserte revisorer, og godkjenner revisors godtgjørelse.

V

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner skal § 3-13 annet ledd lyde:

Revisor skal være *registrert eller* statsautorisert med mindre annet fastsettes av Kongen ved forskrift eller i det enkelte tilfelle.

VI

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 43 annet punktum lyde:

Minst en skal være *registrert eller* statsautorisert.

VII

I lov 3. juli 1992 nr. 97 om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond skal § 32 annet punktum lyde:

Revisor skal være *registrert eller* statsautorisert.

VIII

I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere skal § 16 tredje ledd lyde:

Regnskapsfører som nevnt i annet ledd kan i perioden på 6 år fra denne lovs ikrafttredelse autoriseres uten å tilfredsstille kravene i § 4 nr. 5, dersom tilstrekkelige kvalifikasjoner dokumenteres i samsvar med forskrift med hjemmel i denne lov.

IX

I lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland skal § 18 annet ledd lyde:

Fondet skal ha *registrert eller* statsautorisert revisor som oppnevnes av Kongen.

X

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) skal § 3-3 annet punktum lyde:

Det skal avsettes til fondet i samsvar med regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4.

XI

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) skal § 3-3 annet punktum lyde:

Det skal avsettes til fondet i samsvar med regnskapsloven § 5-17 tredje ledd nr. 4.

XII

Loven trer i kraft 1. januar 2001.

B

Stortinget ber Regjeringen sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide forslag til nye forbedrede og enklere regler for registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger (dvs. forslag til nytt kapittel 2 i lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.). Utvalget skal ha representanter for næringsliv, regnskapsmiljøer og offentlige myndigheter.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. desember 2000

Dag Terje Andersen
leder

Signe Øye
ordfører

Siv Jensen
sekretær